

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. birželio 9 d.
(OR. fr)

9923/22

SOC 367
EMPL 247

PRANEŠIMAS

nuo: Pirmininkaujančios valstybės narės

kam: Delegacijoms

Dalykas: Iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos socialinės priemonės
– Pirmininkaujančios valstybės narės orientacinis pranešimas

Rengiantis 2022 m. birželio 16 d. EPSCO tarybos posėdyje pietų metu įvyksiantiems debatams, delegacijoms pridedamas pirmininkaujančios valstybės narės orientacinis pranešimas pirmiau nurodyta tema.

EPSCO taryba (užimtumas ir socialiniai reikalai)

2022 m. birželio 16 d., Liuksemburgas

Iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos socialinės priemonės

Nuo Rusijos agresijos prieš Ukrainą pradžios Europos Sąjunga ir valstybės narės visapusiškai susitelkė, kad užtikrintų šių aplinkybių rimtumą atitinkantį atsaką. Dar 2022 m. vasario 24 d. Europos Vadovų Taryba kuo griežčiausiai pasmerkė šią agresiją ir paragino imtis skubių ir konkrečių atsakomųjų veiksmų¹.

Europos Sąjunga taip pat pademonstravo gebėjimą greitai reaguoti priimdama priemones ir sankcijas Rusijai, o valstybės narės parodė solidarumą priimdamos daugiau kaip 6 mln. nuo karo bėgančių žmonių, iš kurių 90 % yra moterys ir vaikai. Daugiau kaip 3,5 mln. žmonių buvo priimti Lenkijoje arba vyko per ją tranzitu. JT vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuro vertinimu, į Ukrainą grįžo 2,1 mln. ukrainiečių. Srautai pasienyje jau stabilizuojasi² – nuo gegužės 10 d. į Ukrainą grįžta daugiau asmenų nei jų atvyksta į ES. Šiuo metu užregistruotas judėjimas panašus į judėjimą ankstesniais metais.

¹ Dok. 1/22.

² JT vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuro duomenimis, apskaičiuota, kad nuo 2022 m. vasario 24 d. į Ukrainą jau grįžo daugiau kaip 2,1 mln. ukrainiečių (<https://data.unhcr.org/fr/situations/ukraine>).

Įgyvendinamos iniciatyvos

Šių metų kovo 3 d. Europos Sąjungos Taryba vieningai priėmė sprendimą nedelsiant pradėti taikyti priemonę, numatytą 2001 m. direktyvoje dėl laikinosios apsaugos suteikimo masinio perkeltųjų asmenų srauto atveju³. Laikinosios apsaugos statusas nedelsiant užtikrina apsaugą ir teises, įskaitant teisę gyventi šalyje, galimybę įsidarbinti, gauti būstą, socialinę paramą, medicininę pagalbą, vaikams – galimybę mokytis, nelydimiems nepilnamečiams – teisę į teisinę globą, taip pat teisę į pragyvenimo lėšas. Šiuo metu Europos Komisija rengia praktines gaires – komunikatą dėl integracijos į darbo rinką, profesinio rengimo ir mokymo bei suaugusiųjų mokymosi.

Siekdama paaiškinti šią priemonę ir suteikti kuo didesnę paramą valstybėms narėms, kovo 23 d. Europos Komisija priėmė komunikatą dėl laikinosios apsaugos įgyvendinimo gairių⁴. Šiame komunikate pateikiamos gairės dėl direktyvos taikymo srities, vaikų, visų pirma nelydimų nepilnamečių, priežiūros tvarkos, laisvo judėjimo, taip pat registravimo ir informacijos teikimo tvarkos. Be to, buvo sukurta solidarumo platforma siekiant koordinuoti valstybių narių operatyvinį atsaką ir palengvinti atitinkamų ES priemonių telkimą.

³ Direktyva 2001/55/EB.

⁴ Dok. 7439/22.

Pagalba pabėgėliams iš Ukrainos integruotis valstybėse narėse ir visų pirma įsidarbinti yra bendras valstybių narių prioritetas. Todėl ES sutelkė lėšas⁵, palengvino profesinių kvalifikacijų pripažinimą⁶ ir užtikrino teisę į profesinį mokymą, kad pabėgėliams būtų lengviau integruotis į darbo rinką, atsižvelgiant į įmonių poreikius tose valstybėse narėse, kuriose jie apsisistojo, kaip numatyta Laikinosios apsaugos direktyvoje.

Nuo laikinosios apsaugos taikymo pradžios užregistruota 2,8 mln. asmenų, kuriems ji suteikta.

Pradėjus taikyti šią priemonę, Komisija taip pat dar kartą patvirtino savo įsipareigojimą perkeltiesiems Ukrainos gyventojams kovo 8 d. priimdama Komunikatą dėl Europos solidarumo su pabėgėliais ir tais, kurie bėga nuo karo Ukrainoje⁷. Be to, Europos Sąjunga siekia sutelkti įvairių lėšų, kad patenkintų Ukrainos finansavimo poreikius ir pasirengtų jos atstatymui⁸⁹.

⁵ Įgyvendinant sanglaudos veiksmus dėl pabėgėlių Europoje (iniciatyva CARE), iš dalies keičiant galiojančius reglamentus daugiausia dėmesio buvo skiriama tam, kad valstybėms narėms būtų suteikta daugiau lankstumo greitai mobilizuoti nepanaudotas 2014–2020 m. programavimo laikotarpio lėšas, visų pirma Europos socialinio fondo (ESF) lėšas.

⁶ Pavyzdžiui, 2022 m. balandžio 5 d. Rekomendacija (ES) 2022/554 dėl asmenų, bėgančių nuo Rusijos invazijos į Ukrainą, kvalifikacijų pripažinimo arba Komisijos komunikatas dėl įgūdžių ir talentų pritraukimo į Europos Sąjungą (dok. ST 8556/22).

⁷ Dok. 7027/22.

⁸ Pakeistas pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo dėl didesnio išankstinio finansavimo iš REACT-EU išteklių iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1303/2013 ir Reglamentas (ES) Nr. 223/2014.

⁹ 2022 m. gegužės 18 d. Komunikatas (COM (2022) 233 final) dėl pagalbos Ukrainai ir Ukrainos atstatymo.

Vykdam tolesnę veiklą, susijusią su šiomis priemonėmis, kovo 28 d. neeiliniame vidaus reikalų ministrų posėdyje pristatytas dešimties punktų planas dėl glaudesnio Europos veiksmų koordinavimo priimant iš konflikto zonos bėgančius asmenis yra Europos pagalbos veiksmų gairės.

Pažeidžiamų asmenų priėmimo ir apsaugos priemonės

Dėl didžiulio pabėgėlių, daugiausia moterų arba moterų su vaikais, antplūdžio nuo konflikto bėgantiems žmonėms kyla didelė rizika, susijusi su prekyba žmonėmis, neteisėtu įvaikinimu, seksualiniu išnaudojimu ir seksualiniu prievartavimu. Šiomis aplinkybėmis pagrindinių socialinių teisių užtikrinimas tampa visų valstybių narių, kurios yra atsakingos už pažeidžiamiausių gyventojų, visų pirma vaikų ir nelydimų nepilnamečių, pagyvenusių žmonių, neįgaliųjų ir romų, apsaugą, pareigą ir iššūkiu.

Todėl Europos solidarumo platforma priėmė kovos su prekyba žmonėmis planą. Jame Europos ir valstybių narių lygmeniu nustatomos prekybos žmonėmis prevencijos ir kovos su ja, taip pat prekybos žmonėmis aukų nustatymo, paramos joms ir jų apsaugos gairės. Gegužės 13 d. Komisija taip pat paskelbė apie 1,5 mln. EUR skyrimą konkrečiam projektui, kuriuo remiamas Jungtinių Tautų gyventojų fondas (UNFPA), siekiant padėti moterims ir mergaitėms Ukrainoje teikiant lytinės ir reprodukcinės sveikatos paslaugas.

Tačiau valstybėms narėms tebėra svarbu užkirsti kelią išnaudojimo ir smurto, visų pirma prieš moteris ir mergaites, rizikai ir su ja kovoti, taip pat užtikrinti tinkamą medicininę paramą seksualinio smurto ir seksualinio prievartavimo aukų lytinių ir reprodukcinę teisių požiūriu.

Gegužės 30 d. įvykusiame paskiausiame specialiajame susitikime Europos Vadovų Taryba dar kartą patvirtino remianti Ukrainą ir savo pasiryžimą priimti pabėgėlius bei užtikrinti jų saugumą, be kita ko, padėdama kaimyninėms šalims¹⁰.

Kalbant konkrečiai apie vaikus, Europos Komisija dar 2022 m. kovo mėn. paragino valstybes nares savo nacionaliniuose planuose dėl Europos vaiko garantijų sistemos įgyvendinimo atsižvelgti į konkrečią Ukrainos vaikų pabėgėlių padėtį. Savo 2022 m. birželio 9 d. patvirtintose išvadose dėl ES vaiko teisių strategijos Taryba toliau daug dėmesio skyrė konkrečiai rizikai ir priemonėms, skirtoms vaikams ekstremaliosiose ar krizinėse situacijose.

Be to, Ukraina paragino daug valstybių narių pasirašyti bendradarbiavimo memorandumą dėl laikinai perkeltų vaikų, kurie yra karinių veiksmų ir ginkluotųjų konfliktų aukos, socialinės apsaugos. Valstybės narės savo atsakomuosius veiksmus koordinavo tiek nacionaliniu lygmeniu, remdamosi Europos Komisijos pasiūlytomis gairėmis, tiek Sąjungos lygmeniu, laikydamosi papildomumo principo. Todėl svarstomas Tarybos politinės pozicijos projektas, kuriame visų pirma nurodomos taikytinos Europos ir tarptautinės priemonės, galinčios užtikrinti veiksmingą priežiūros sistemą. Visų pirma šiuo dokumentu valstybės narės bus skatinamos stiprinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą vaikų labai ir nemokamai teikti jiems reikalingas paslaugas ir priežiūrą.

Atsižvelgdama į kovo 14 d. EPSCO tarybos posėdyje įvykusių diskusijų rezultatus, pirmininkaujanti valstybė narė siūlo iš naujo pasikeisti nuomonėmis dėl įvairios praktikos, kurią pradėta taikyti nacionaliniu lygmeniu siekiant apginti pabėgėlius iš Ukrainos socialines teises ir skatinti visapusišką jų integraciją į visuomenę.

¹⁰ Dok. 21/22.

Todėl ministrų prašoma atsakyti į šiuos klausimus:

- Kokių konkrečių veiksmų imtasi jūsų šalyje taikant Laikinosios apsaugos direktyvoje numatytas socialines priemones, kad būtų palengvintas pabėgėlių iš Ukrainos, visų pirma moterų ir vaikų, priėmimas?
- Kaip skatinti pabėgėlių, ypač moterų, integraciją į priimančiųjų valstybių narių darbo rinką ir pabėgėlių socialinių teisių apsaugą?
- Kokias kitas iniciatyvas būtų galima numatyti siekiant skatinti pažeidžiamiausių pabėgėlių socialinę integraciją?